UPUTA
O SVETOJ GLAZBI I SVETOJ LITURGIJI

ZAGREB 1961

S V E T I Z B O R O B R E D A

U P U T A

O SVETOJ GLAZBI I SVETOJ LITURGIJI
u smislu enciklika Pape Pija XII.

"UREDBA SVETE GLAZBE"
i
"POSREDNIK BOGA I LJUDI"

Z A G R E B 1961.

U P U T A

O SVETOJ GLAZBI I SVETOJ LITURGIJI U SMISLU ENCIKLIKA PAPE PIJA XII: "UREDBA SVETE GLAZBE" I "POSREDNIK BOGA I LJUDI"

O svetoj glazbi Vrhovni su Svećenici u naše doba izdali tri dokumenta najveće važnosti, i to: Motu proprio sv. Pija X. "Tra le sollicitudini" - "Među brigama" od 22.XI.1903.; Apostolsku Konstituciju Pija XI. "Divini cultus" - "Božanskoga kulta" od 20.XII.1928.; napokon encikliku Pija XII. "Musicae sacrae disciplina" - "Uredba svete glazbe" od 25.XII. 1955.; bilo je također drugih manjih papinskih dokumenata i odredaba ovog Svetog Zbora Obreda, koje su uređivale različita pitanja, što se odnose na svetu glazbu.

Svatko dobro vidi, da je sveta glazba po svojoj naravi tako usko povezana sa svetom liturgijom, da se jedva mogu donositi zakoni i izdavati pravila o jednoj bez obzira na drugu. I doista se u spomenutim papinskim dokumentima i odredbama Sv. Zbora Obreda radi u isti mah i o svetoj glazbi i o svetoj liturgiji.

A budući da je isti Veliki Svećenik Pio XII., prije enciklike o svetoj glazbi, izdao isto tako važnu encikliku "Mediator Dei" - "Posrednik Boga i ljudi" o svetoj liturgiji, 20.XI. 1947., u kojoj se na divan način usklađuje li-

turgijska nauka s pastoralnim potrebama, uvidjelo se da će biti vrlo zgodno sabrati i u posebnoj "Instructio" - Uputi- točnije razjasniti najvažnija poglavlja iz spomenutih dokumenata, koja se odnose na sv. liturgiju i sv. glazbu i njihove potrebne učinke, da bi se ono, što je izloženo u tim dokumentima, moglo što lakše i sigurnije ostvariti u praksi.

U izradbi ove Upute ozbiljno su surađivali stručnjaci u sv. glazbi i Papinska Komisija za opću liturgijsku obnovu.

Sadržaj je čitave Upute ovako raspoređen:

I. glava: Opći pojmovi (br. 1-10);
II. glava: Opće odredbe (br.11-21);
III.glava: Posebne odredbe.

1. <u>O glavnim liturgijskim činima, u kojima se upotrebljava sv. glazba</u>.

A) O MISI.

a) Neka općenita načela o sudjelovanju vjernika (br. 22-23).

b) O sudjelovanju vjernika u Misama s pjevanjem- Missa in cantu -(br. 24-27).

c) O sudjelovanju vjernika u tihim Misama - Missa lecta -(br. 28-34).

d) O konventualnoj Misi, koja se također zove Misa u koru - Missa in choro -(br.35-37).

e) O asistiranju svećenika kod presvete Misne Žrtve i o Misama, koje se zovu sinhronizirane (br. 38-39).

B) O BOŽANSKOM OFICIJU (br. 40-46).

C) O EUHARISTIJSKOM BLAGOSLOVU (br.47).

2. <u>O nekim vrstama svete glazbe</u>.

A) O SVETOJ POLIFONIJI (br. 48-49).

B) O MODERNOJ SVETOJ GLAZBI(br.50).

C) O POBOŽNOM PUČKOM PJEVANJU (br.51-53).

D) O POBOŽNOJ GLAZBI (br. 54-55).

3. <u>O knjigama liturgijskog pjevanja</u> (br. 56-59).

4. <u>O glazbalima i o zvonima</u>.

A) NEKA OPĆENITA NAČELA(br. 60).

B) O ORGULJAMA I O SLIČNIM GLAZBALIMA (br. 61-67).

C) O INSTRUMENTALNOJ SVETOJ GLAZBI(br. 68 - 69).

D) O GLAZBALIMA I AUTOMATSKIM STROJEVIMA (br. 70-73).

E) O SVETIM ČINIMA, KOJI SE PRENOSE PUTEM RADIJA I TELEVIZIJE (br. 74-79).

F) O VREMENU, KAD JE ZABRANJENA UPOTREBA GLAZBALA (br. 80-85).

G) O ZVONIMA (br. 86-92).

5. <u>O osobama, koje u svetoj glazbi i svetoj liturgiji imaju glavne uloge (br.93-103)</u>.

6. <u>O gajenju svete glazbe i svete liturgije</u>.

A) O OPĆEM ODGOJU KLERA I PUKA U SV.

GLAZBI I SV. LITURGIJI (br. 104-112).

B) O JAVNIM I PRIVATNIM USTANOVAMA ZA PROMICANJE SVETE GLAZBE (br. 113-118).

Poslije nekih općih pojmova (glava I.) donose se također opće odredbe, koje se odnose na upotrebu sv. glazbe u liturgiji (glava II.). Na temelju toga cijela se stvar razjašnjuje u III. glavi. U pojedinim člancima ove glave naj prije se određuju neka važnija načela, iz kojih se zatim izvode posebne odredbe.

\+ + +

I. GLAVA

O P Ć I P O J M O V I

1. "Sveta je liturgija zajedničko javno bogoštovlje otajstvenog Tijala Kristova, t. j. Glave i udova"("Posrednik Boga i ljudi" - Mediator Dei, 1947., navodimo prema prijevodu iz Vjesnika đakovačke biskupije g. 1955. str. 12.). Stoga su "liturgijski čini" - "actiones liturgicae", oni sveti čini, koji po ustanovi Krista ili Crkve i u njihovo ime, prema liturgijskim knjigama odobrenim od Sv. Stolice, vrše za to zakonito određene osobe, da se dade dužno štovanje Bogu, Svetima i Blaženima (isp. Kan. 1256.). Drugi sveti čini, koji se obavljaju u crkvi ili izvan crkve, pa makar bio svećenik prisutan ili predvodio, zovu se "pobožne vježbe" - "pia exercitia".

2. Presveta misna Žrtva, prikazivala se bilo gdje i bilo kako, jest čin javnog bogoštovlja, koje se iskazuje Bogu i u ime Krista i Crkve. Stoga neka se izbjegava naziv "privatna Misa" - "Missa privata".

3. Dvije su vrste Mise: Misa "<u>s pjevanjem</u>" - "Missa in cantu" i "<u>tiha Misa</u>" - "Missa lecta".

Misa s pjevanjem - in cantu, zove se, ako svećenik celebrant doista pjeva one dijelove, koje po rubrikama ima pjevati, inače se zo-

ve tiha - lecta.

Nadalje ako se Misa "s pjevanjem" služi uz asistiranje svetih službenika, zove se svečana Misa - "Missa solemnis"; ako se služi bez svetih službenika, zove se pjevana Misa - "Missa cantata".

4. Pod imenom "sveta glazba" - "Musica sacra", ovdje se podrazumijevaju:

a) Grgurovsko pjevanje
b) Sveta polifonija
c) Suvremena sveta glazba
d) Sveta glazba za orgulje
e) Pobožno pučko pjevanje
f) Pobožna glazba

5. "Grgurovsko" pjevanje, koje se ima upotrebljavati u liturgijskim činima, jest sveto pjevanje rimske Crkve, koje je po staroj i časnoj predaji sveto i vjerno usavršeno i uređeno, ili u novija vremena prema uzorima stare predaje usklađeno, predano na liturgijsku upotrebu u odgovarajućim knjigama, koje je odobrila Sv. Stolica. Narav grgurovskog pjevanja ne zahtijeva, da se izvodi uz pratnju orgulja ili kojega drugoga glazbala.

6. Pod imenom "Sveta polifonija" podrazumijeva se ono menzuralno pjevanje, koje je, sastavljeno iz više glasova, nastalo iz grgurovskih napjeva, bez pratnje ikakvog glazbala, počelo cvasti u latinskoj Crkvi u Srednjem vijeku. Najviše ga je razvio u drugoj polovici XVI. st. Petar Alojzije Palestrina (1525-1594), a i danas ga gaje odlični glazbenici.

7. "Suvremena sveta glazba" je glazba, koja se sastoji iz više glasova, ne isključujući ni glazbala, a skladana je u novije vrijeme prema napretku muzičke umjetnosti. Budući da je određena za neposrednu liturgijsku upotrebu, mora se odlikovati pobožnošću i vjerskim osjećajima, pa je pod tim uvjetom i primljena u službu liturgije.

8. "Sveta glazba za orgulje" jest glazba skladana za same orgulje. Od kada su orgulje sa sviralama postale prikladnije za izvedbe, slavni su je učitelji mnogo gajili i ona može dosta doprinjeti ukrasu sv. liturgije, ako se točno poštivaju zakoni sv. glazbe.

9. "Pobožno pučko pjevanje" je ono pjevanje, koje izvire neposredno iz vjerskog osjećaja, kojim je ljudsku narav obdario sam Stvoritelj. Stoga i jest općenito, t.j. razvijeno kod svih naroda.

Budući da je to pjevanje veoma prikladno, da prožme kršćanskim duhom privatni i društveni život vjernika, Crkva ga je brižno gajila već od najstarijih vremena (Ef. 5, 18-20; Kol. 3, 16), a i u naše ga vrijeme stalno preporuča za uzgoj pobožnosti vjernika i ukras pobožnih vježbi. Dapače se može katkada pripustiti i u samim liturgijskim činima ("Uredba svete glazbe" - "Musicae sacrae disciplina" navodimo prema Izdanju nadbiskupskog Duhovnog Stola, Zagreb, 1958. str. 12-13, t. 16).

10. "Pobožna glazba" je ona, koja i po zamisli skladatelja i po sadržaju i cilju djela ide zatim, da izrazi i pobudi pobožne i vjerske osjećaje. Stoga "vjeru znatno potpomaže" ("Uredba svete glazbe", str. 12, t.16). Ali budući da nije namijenjena bogoštovlju, jer je

dosta slobodno zasnovana, ne smije se pripusti ti u liturgijskim činima.

II. GLAVA

OPĆE ODREDBE

11. Ova Uputa obvezuje sve obrede latinske Crkve. Stoga, što se govori o grgurovskom "gregorijanskom" pjevanju, odnosi se također i na vlastito liturgijsko pjevanje drugih latinskih obreda, ako postoji.

Pod imenom "Sveta glazba" katkad se u ovoj Uputi podrazumijeva "pjevanje i instrumentalna glazba", a katkad samo "instrumentalna glazba". To se lako može razabrati iz konteksta.

Riječ "crkva" redovito označuje svako "sveto mjesto" t.j.: crkvu u užem smislu, javnu, polujavnu i privatnu bogomolju (isp. Kan.1154, 1161, 1188); osim ako je iz konteksta jasno, da se radi samo o crkvama u užem smislu.

12. Liturgijski se čini moraju obavljati prema propisu liturgijskih knjiga, koje su zakonito odobrene od Sv. Stolice, bilo za čitavu Crkvu, bilo za koju pojedinu crkvu ili redovničku obitelj (isp. Kan.1257). Pobožne se vježbe obavljaju prema običajima i predajama mjesta i zajednica odobrenim od nadležne Crkvene vlasti (isp. Kan. 1259).

Nije dopušteno miješati liturgijske čine i pobožne vježbe, nego, ako oboje treba vršiti, neka se pobožne vježbe drže prije ili poslije liturgijskih čina.

13. a) Jezik liturgijskih čina je latinski, osim ako je za neke liturgijske čine izričito dopušten drugi jezik u spomenutim liturgijskim knjigama, bilo općim, bilo posebnim, i osim niže navedenih izuzetaka.

b) u liturgijskim činima, koji se obavljaju s pjevanjem, nije dopušteno pjevati nikakav liturgijski tekst doslovno preveden na živi jezik, izuzevši kad je to pojedinačno dopušteno (Motu proprio 22.XI.1903, t.7).

c) Pojedinačni izuzeci od zakona, da se u liturgijskim činima upotrebljava isključivo latinski jezik, koje je dala Sveta Stolica, ostaju na snazi. No bez ovlaštenja Sv. Stolice nije ih dopušteno šire tumačiti ili prenositi na druge krajeve.

d) U pobožnim vježbama može se upotrebljavati jezik, koji je vjernicima razumljiviji.

14. a) U Misama s pjevanjem neka se upotrebljava jedino latinski jezik, ne samo svećenik celebrant i službenici, nego i zbor odnosno vjernici. "Međutim, gdje stoljetni ili prastari običaj zahtijeva, da se u svečanoj Misi (t.j. u Misama s pjevanjem) nakon latinski otpjevanih riječi liturgije, umetnu neke pučke popijevke na narodnom jeziku, mjesni ordinariji mogu dopustiti, ako zbog okolnosti osoba i mjesta drže, da bi ga (običaj) bilo nerazborito ukinuti (Kan. 5). No svakako će se obdržavati zakon, koji zahtijeva da se samo liturgijske riječi ne pjevaju na narodnom jeziku, kako smo to već rekli"("Uredba svete glazbe"str.17, t.23).

b) U tihim Misama svećenik koji celebrira, njegov poslužnik i vjernici, koji zajedno sa svećenikom celebrantom izravno sudjeluju u liturgijskom činu, t.j. glasno izgovaraju one dijelove Mise, što na njih spadaju (isp. broj 31) imaju upotrebljavati jedino latinski jezik.

A ako vjernici uz ovo izravno liturgijsko sudjelovanje žele, prema običajima mjesta, nadodati kakve molitve ili pučke popijevke, to mogu činiti i na narodnom jeziku.

c) Strogo je zabranjeno i svim vjernicima i pojedinom tumaču izgovarati povišenim glasom zajedno sa svećenikom celebrantom dijelove Propria, Ordinarija i Kanona Mise latinski ili doslovno prevedeno izuzevši ono, što je navedeno u broju 31.

Bilo bi poželjno, da u nedjelju i blagdane na tihim Misama neki čitač na narodnom jeziku zbog koristi vjernika pročita Evanđelje i Poslanicu.

Od Posvećenja do Oče naš - Pater noster, preporučuje se sveta šutnja.

15. U svetim ophodima, koji su opisani u liturgijskim knjigama, neka se upotrebljava onaj jezik, koji propisuju ili dopuštaju knjige. U drugim ophodima, što se obavljaju poput pobožnih vježba, može se upotrebljavati jezik razumljiviji vjernicima, koji u njima sudjeluju.

16. Grgurovsko pjevanje je vlastito i glavno sveto pjevanje rimske Crkve. Stoga se ne samo može upotrebljavati u svim liturgijskim činima, nego mu redovito treba dati prednost pred drugim vrstama svete glazbe.

Prema tome:

a) Jezik grgurovskog pjevanja kao liturgijskog pjevanja, jest jedino latinski.

b) Oni dijelovi liturgijskih čina, koje prema rubrikama, ima pjevati misnik i njegovi službenici, moraju se pjevati jedino grgurovskim napjevima, koji su sadržani u tipskim izdanjima. Zabranjena je pratnja bilo kojeg glazbala.

Također istim grgurovskim napjevima i jedino njima mora pjevati i zbor i puk, kada prema propisima rubrika odgovaraju na pjevanje svećenika i njegovih službenika.

c) Gdje je posebnim povlasticama dopušteno, da na pjevanim Misama poslije grgurovskim napjevima ispjevane Poslanice ili Čitanjai Evanđelja, smije misnik, đakon, pođđakon ili čitač te iste tekstove objaviti i živim jezikom, to se mora obaviti čitajući glasno i jasno, isključujući bilo koji grgurovski napjev, izvorni ili njemu slični (isp. br. 962)

17. 'Sveta polifonija - "Polyphonia sacra", smije se upotrebljavati u svim liturgijskim činima, ali samo uz uvjet da ju je zbor sposoban izvoditi prema pravilima umjetnosti. Ova vrsta svete glazbe pristaje više liturgijskim činima, koji se obavljaju s većom svečanošću i sjajem.

18. I suvremena sveta glazba - "Musica sacra moderna", može se pripustiti u svim liturgijskim činima, ako zaista odgovara dostojanstvu, ozbiljnosti i svetosti liturgije, i ako ju je zbor sposoban izvoditi prema pravilima umjetnosti.

19. Pobožno pučko pjevanje - "Cantus popularis religiosus", smije se slobodno upotrebljavati u pobožnim vježbama. A u liturgijskim činima treba se strogo držati onoga, što je propisano gore u br. 13-15.

20. Pobožna glazba -"Musica religiosa", mora se potpuno odstraniti iz liturgijskih čina, a u pobožnim vježbama smije se pripustiti. Što se tiče koncerata u svetim mjestima treba se držati propisa, koji su doneseni niže br. 54 i 55.

21. Sve što, po propisima liturgijskih knjiga ima pjevati svećenik i njegovi službenici, zbor ili narod, bitni je i sastavni dio same liturgije. Stoga:

a) Strogo je zabranjeno na bilo koji način mijenjati red teksta, koji se imade pjevati, a riječi premještati, izostavljati ili nedolično ponavljati. U skladbama pak, koje su rađene u stilu svete polifonije i moderne svete glazbe, mora se svaka riječ teksta jasno i razgovjetno razumjeti.

b) Iz istoga razloga je izričito zabranjeno izostaviti u bilo kojem liturgijskom činu koji mu drago liturgijski tekst, što je određen da se pjeva, bilo čitav bilo djelomično, osim ako rubrike drugačije određuju.

c) Ali ako se zbog opravdana razloga, na pr. nedovoljnog broja pjevača, ili zbog nedostatka njihove glazbene izobrazbe ili dapače katkad zbog duljine nekog obreda ili napjeva, ne može po koji liturgijski tekst, koji spada na zbor, pjevati onako kako stoji u notama liturgijskih knjiga, dopušta se jedino ovo: da se ti tekstovi u cjelosti pjevaju ili na istom glasu

ili na način psalja (psalama), a može ih se pratiti s orguljama.

III. GLAVA

P O S E B N E O D R E D B E

1. O glavnim liturgijskim činima, u kojima se upotrebljava sveta glazba;

A) O MISI

a) Neka općenita pravila o sudjelovanju vjernika

22. Po svojoj naravi Misa zahtijeva, da svi prisutni u njoj sudjeluju, svatko na svoj način, koji mu pripada.

a) Ovo sudjelovanje mora prije svega biti unutarnje -"interno", a sastoji se u pobožnoj sabranosti i osjećajima srca. Tako se vjernici "najuže združuju s Najvišim Svećenikom... i zajedno s Njim i po Njemu (Žrtvu) prikazuju, zajedno se također s Njime žrtvuju" ("Posrednik Boga i ljudi", str. 78).

b) Sudjelovanje prisutnih je potpunije, ako se uz unutarnju sabranost i izvanjskim - "externim, načinom sudjeluje, što se očituje izvanjskim činima, kao na pr. položajem tijela (klečeći, stojeći, sjedeći), obrednim pokretima, a naročito odgovorima, molitvama i pjevanjem.

Preporučujući ovo sudjelovanje Vrhovni Svećenik Pijo XII. u enciklici o svetoj liturgiji Posrednik Boga i ljudi - Mediator Dei, ovako izričito piše:

"Treba pohvaliti one, koji nastoje,da liturgija i izvanjskim načinom bude sveti čin, u kojem će svi prisutni stvarno sudjelovati. A to može biti na razne načine: da naime sav narod, po pravilima sv. obreda, na svećenikove riječi ili skladno odgovara ili pjeva, ili čini i jedno i drugo, ili napokon, kad u svečanim Misama na riječi Kristova službenika na izmjence odgovara i pjeva liturgijske popijevke (Posrednik Boga i ljudi, str. 93)".

Na ovo skladno sudjelovanje misle papinski dokumenti, kad raspravljaju o"djelatnom sudjelovanju" (Posrednik Boga i ljudi, str.12, 27-30). U tome su osobito uzor misnik i njegovi službenici, koji služe oltaru dostojnom nutarnjom pobožnošću i točnim poštivanjem rubrika i ceremonija.

c) Djelatno je sudjelovanje potpuno onda, kad je ono i sakramentalno. Po njemu"prisutni vjernici sudjeluju ne samo duhovnom željom, nego i sakramentalnim primanjem Euharistije, po kojem dobivaju veći plod ove Presvete Žrtve" (Tridentski sabor, 22 sjednica, 6. poglavlje; Posrednik Boga i ljudi, str. 95-96).

d) Budući da se svijesno i djelatno sudjelovanje vjernika ne može postići, ako nisu dovoljno poučeni, dobro je dozvati u pamet onaj mudri zakon, što su ga izdali oci Tridentinskog sabora, kojim se propisuje: "Sveti Sabor zapovijeda župnicima i ostalim dušobrižnicima da često, sami ili uz pomoć drugih, prigodom sv. Mise (to je u homiliji poslije Evanđelja ili "dok se kršćanskom puku drži kateheza") protumače pojedine odlomke, koji se čitaju u sv. Misi, te neka između ostalog protumače i

koju tajnu u vezi s presvetom Žrtvom, osobito na nedjelje i blagdane"(Trid. sabor, 22. sjednica, 8. poglavlje; Uredba svete glazbe, str. 18,t. 24).

23. Različite načine,na koje vjernici mogu djelatno sudjelovati presvetoj misnoj Žrtvi, treba tako urediti, da se ukloni opasnost bilo kakove zloupotrebe i da postigne glavni cilj toga sudjelovanja, t.j. potpunije štovanje Boga i duhovni napredak vjernika.

b) O sudjelovanju vjernika u Misama s pjevanjem

24. Svečana Misa-"Missa solemnis"-je uzvišeniji oblik euharistijskog slavlja. U njoj veća svečanost, koju sačinjavaju obredi, službenici i sveta glazba, otkriva veličanstvo božanskih otajstava i potiče duše prisutnih na pobožno razmatranje tih otajstava. Stoga treba nastojati, da vjernici ovaj oblik slavlja cijene onako kako treba i da mu dolično sudjeluju, kako je niže izloženo.

25. U svečanoj Misi dakle, može se djelatno sudjelovanje vjernika ostvariti u tri stupnja:

a) Prvi je stupanj, kad svi vjernici pjevaju liturgijske odgovore: Amen; Et cum spiritu tuo; Gloria Tibi Domine; Habemus ad Dominum; Dignum et justum est; Sed libera nos a malo; Deo gratias. Treba sve poduzeti, da svi vjernici po čitavom svijetu mogu pjevati ove liturgijske odgovore.

b) Drugi je stupanj, kad svi vjernici pjevaju i dijelove iz Reda Mise, t.j.: Kyrie,

eleison, Gospodine, smiluj se; Gloria in excelsis Deo, Slava; Credo, Vjerovanje; Sanctus, Svet; Benedictus, Blagoslovljen; Agnus Dei, Jaganjče. Treba nastojati, da vjernici te dijelove iz Reda Mise znaju pjevati barem jednostavnijim grgurovskim napjevima. Ako ne mogu pjevati sve dijelove, neka onda svi vjernici pjevaju barem odabrane lakše dijelove, kao Kyrie, eleison; Sanctus - Benedictus; Agnus Dei, a pjevački zbor Gloria in excelsis Deo i Credo.

Nadalje neka se nastoji, da vjernici po čitavom svijetu nauče slijedeće grgurovske napjeve: Kyrie, eleison; Sanctus, Benedictus i Agnus Dei iz XVI. Mise Rimskog Graduala; Gloria in excelsis Deo i Ite, missa est - Deo gratias iz XV. Mise, a Credo I. ili III. Na ovaj način može se postići ono, što se najviše želi t.j. da kršćani po cijelom svijetu mogu djelatnim sudjelovanjem kod presvete misne Žrtve, te zajedničkim i veselim pjevanjem pokazati svoju zajedničku vjeru (Uredba svete glazbe str. 16, t. 21).

c) Treći je pak stupanj, ako su svi prisutni tako uvježbani u grgurovskom pjevanju, da mogu pjevati i dijelove iz Propria Mise. Ovo potpuno sudjelovanje kod Mise u pjevanju treba zahtijevati osobito u redovničkim zajednicama i sjemeništima.

26. Veliku važnost treba davati Pjevanoj Misi - 'Missa cantata'. Premda kod nje nema svetih službenika i potpunoga sjaja obreda, ipak je ukrašena ljepotom pjevanja i svete glazbe. Poželjno je, da u nedjelje i blagdane župska Misa ili glavna bude sa pjevanjem.

Što je u predašnjem broju rečeno o su-

djelovanju vjernika u Svečanoj Misi, to isto vrijedi i za Pjevanu Misu.

27. Na misama s pjevanjem treba i na ovo paziti:

a) Ako svećenik sa službenicima ulazi u crkvu duljim putem, mogu se poslije ispjevane antifone za Ulaz sa svojim retkom pjevati i drugi reci istoga psalma. U tome se slučaju može antifona ponavljati poslije svakog ili poslije svakog drugog retka, a kad svećenik dođe već pred oltar, prekine se psalam ako treba, i pjeva se Gloria Patri, a na koncu se ponovi antifona.

b) Poslije antifone za prikazanje dopušteno je pjevati stare grgurovske napjeve onih redaka, koji su se nekada pjevali iza antifone.

No ako je antifona za Prikazanje uzeta iz kojeg psalma, dopušteno je pjevati i druge retke toga psalma. U tom slučaju može se poslije svakoga ili svakog drugog retka psalma ponavljati antifona, a kad završi Prikazanje psalam se svrši s Gloria Patri i ponovi se antifona. A ako antifona nije uzeta iz psalma, može se izabrati i drugi psalam, koji odgovara svetkovini. Kada se dovrši antifona za Prikazanje, može se pjevati i neka kratka popijevka na latinskom jeziku, uz uvjet da pristaje ovom dijelu Mise, i da se ne produžuje dalje od Secrete (Tajne molitve).

c) Antifona za pričest se ima zapravo pjevati dok se svećenik celebrant pričešćuje. Ako pak imade i vjernika za sv. Pričest, antifona se počinje pjevati dok misnik dijeli sv. Pričest. Ako je ta antifona za Pričest uzeta iz nekog

Psalma, dopušteno je pjevati i druge retke istog psalma. U tom se slučaju, poslije svakog ili svakog drugog retka može ponavljati antifona, a kad završi Pričest, psalam se svrši s Gloria Patri i ponovi antifona. A ako antifona nije iz psalma, može se uzeti psalam, koji odgovara svetkovini i liturgijskom činu.

Kad završi antifona za Pričest, dopušteno je otpjevati na latinskom jeziku i drugu kratku popijevku, koja odgovara svetom činu, osobito ako pričest vjernika dulje vremena traje.

Osim toga vjernici, koji imadu pristupiti svetoj Pričesti mogu zajedno s misnikom izgovarati tri puta Domine non sum dignus, (Gospodine, nisam dostojan).

d) Ako se Sanctus i Benedictus pjevaju grgurovskim napjevima, treba ih pjevati neodijeljeno, u ostalim slučajevima se Benedictus ostavlja iza posvećenja.

e) Dok se obavlja Posvećenje, mora prestati svako pjevanje, a gdje je običaj i sviranje orgulja kao i bilo kojeg glazbala.

f) Od završetka Posvećenja do Pater noster (Oče naš) preporučuje se sveta tišina, osim ako se tada pjeva Benedictus.

g) Dok misnik na kraju Mise blagosliva vjernike neka orgulje ne sviraju. Misnik mora riječi Blagoslova izgovarati tako, da ga svi vjernici mogu razumjeti.

c) O sudjelovanju vjernika u tihim Misama

28. Treba brižljivo nastojati, da vjernici pribivaju tihoj Misi (Missa lecta) ne kao

"tuđinci-njeni gledaoci" (Božanskog kulta, 20. XII.1928., t.9), nego neka njihovo sudjelovanje bude takovo, kakovo traži toliko otajstvo i koje donosi obilate plodove.

29. Prvi način kako vjernici mogu sudjelovati kod tihe Mise jest, kad pojedinci vlastitim nastojanjem (propria industria) sudjeluju na unutarnji način, t.j. pobožno prate misne dijelove, ili na izvanjski način prema različitim odobrenim pokrajinskim običajima.

U ovom pogledu treba posebno pohvaliti one, koji držeći u ruci mali misal priređen prema njihovom shvaćanju mole riječima Crkve zajedno sa svećenikom. Budući da svi nisu jednako sposobni pravilno shvatiti liturgijske obrede i obrasce, a nisu ni duševne potrebe kod svakog iste, niti su kod svakog pojedinca uvijek jednake, oni mogu na drugi i prikladniji i lakši način sudjelovati, t.j. "pobožno razmišljajući o otajstvima Isusa Krista ili vršeći druge pobožnosti i moleći druge molitve, koje premda se po obliku razlikuju od svetih obreda, ipak su po svojoj naravi s njima u skladu" (Posrednik Boga i ljudi, str.93.).

Još treba naglasiti, da, ako je negdje običaj svirati orgulje preko čitave Mise, kod koje vjernici ne sudjeluju ni zajedničkim molitvama ni pjevanjem, mora se odbaciti običaj da se svira gotovo bez prestanka orgulje, harmonij ili koje drugo glazbalo. Ova glazbala ne trebaju dakle svirati:

a) Poslije dolaska misnika k oltaru do Prikazanja;

b) Od prvih redaka prije Predslovlja do Svet uključivo;

c) Gdje je običaj, od Posvećenja do Oče naš;
d) Od Gospodnje molitve do Jaganjče Božji uključivo; za vrijeme dok misnik govori Ecce Agnus Dei i tri puta Domine non sum dignus, dok se govori Popričesna (Postcommunio) i daje blagoslov na kraju Mise.

30. Drugi je način sudjelovanja vjernika kod Euharistijske Žrtve u tome, kad zajednički mole i pjevaju. Treba se pobrinuti, da molitve i pjevanje potpuno odgovaraju pojedinim dijelovima Mise, poštujući i nadalje propis br. 14, c.

31. Treći je i potpuniji način, kad vjernici liturgijski odgovaraju kao da s njime "razgovaraju" - "dialogando", i jasnim glasom izgovaraju dijelove, koji na njih spadaju.

U osom potpunijem načinu sudjelovanja mogu se razlikovati četiri stupnja:

a) Prvi je stupanj, kad vjernici misniku uzvraćaju lakše liturgijske odgovore, i to: Amen; Et cum spiritu tuo; Deo gratias; Gloria tibi Domine; Laus tibi Christe; Habemus ad Dominum; Dignum et iustum est; Sed libera nos a malo.

b) Drugi je stupanj, kad vjernici izgovaraju i one dijelove, koje po rubrikama ima izgovarati poslužnik (ministrant) i ako se sveta Pričest dijeli pod Misom govore tri puta Gospodine nisam dostojan.

c) Treći je stupanj, kad vjernici zajedno s misnikom govore i dijelove iz Reda Mise (Ordinarium Missae) t.j. Gloria in excelsis Deo; Credo; Sanctus - Benedictus; Agnus Dei.

d) Četvrti je napokon stupanj, kad vjernici zajedno s misnikom izgovaraju dijelove, što

pripadaju Propriju Mise (Proprium Missae) t.j. Ulaz; Na stepenicama; Prikaznu pjesmu; Pričesnu pjesmu. Ovaj posljednji stupanj mogu primjenjivati na dostojni način, kako i dolikuje, samo izabrane, upućene skupine, koje su dobro poučene.

32. U tihim Misama mogu vjernici zajedno s misnikom govoriti cijeli Pater noster, budući da je to zgodna i starodrevna molitva za Pričest, ali samo na latinskom jeziku i dodavši svi Amen. Zabranjeno ju je govoriti na živom jeziku.

33. Na tihim Misama vjernici mogu pjevati pobožne pučke popijevke pridržavajući se ipak zakona, da one potpuno odgovaraju pojedinim dijelovima Mise (isp. br. 14. b).

34. Sve ono što misnik po rubrikama mora glasno izgovarati, napose ako je crkva prostrana i ako ima mnogo naroda, neka govori povišenim glasom tako, da svi vjernici mogu zgodno i lako pratiti sveti čin.

d) O "konventualnoj" Misi, koja se zove i Misa "u koru" - "in choro"

35. Među liturgijske čine, koji se odlikuju osobitim dostojanstvom, s pravom treba ubrojiti "konventualnu" Misu ili Misu "u koru" - "in choro", što ju svaki dan u sklopu s božanskim Oficijem služe oni, koji su po crkvenim zakonima obvezani na kor.

Misa zajedno s božanskim Oficijem sačinjava srž cijelog kršćanskog bogoštovlja, tj. onu potpunu hvalu, što se svaki dan daje Svemo-

gućemu Bogu izvanjskom i javnom svečanošću.
Budući da se ovo potpuno, javno i zajedničko iskazivanje štovanja Boga ne može vršiti u svim crkvama, neka ga stoga obavljaju kao zamjenici oni, koji su obvezani na "kor". To se prije svega odnosi na stolne crkve u ime cijele biskupije.
Stoga se cjelokupno bogoslužje "u koru" mora redovno obavljati s posebno ljepotom i svečanošću, t. j. pjevanjem i glazbom.
36. Zato konventualna Misa mora po sebi (per se) biti svečana ili barem pjevana. A gdje posebni zakoni ili povlastice oslobađaju od dužnosti svečane Mise "u koru", neka se svakako to izbjegava, da za vrijeme konventualne Mise mole kanonske časove. Dolikuje, naprotiv, da se tiha konventualna Misa vrši na onaj način, koji je opisan u br. 31. isključivši svaku upotrebu živog jezika.
37. Što se tiče konventualne Mise, neka se i ovo obdržava:
a) Svakog dana mora biti samo jedna konventualna Misa, koja se mora slagati s Časoslovom, što se moli u kóru, osim da rubrike drukčije određuju (Additiones et Variationes in rubricis Missalis, tit. I, n.4). I nadalje ostaje obaveza slušanja drugih Misa u koru radi pobožnih zaklada ili drugog zakonitog razloga.
b) Konventualna se Misa vrši po propisima Mise s pjevanjem ili tihe Mise.
c) Konventualna se Misa mora služiti poslije Trećeg časa, osim da upravitelj zajednice radi važnog razloga drži, da je treba služiti poslije Šestog ili Devetog.
d) Dokidaju se konventualne Mise "izvan kora", koje su rubrike do sada katkad propisivale.

e) O prisustvovanju svećenika kod presv.Misne Žrtve i o Misama,koje se zovu "sinhronizirane"

38. Treba spomenuti, da je sakramentalna koncelebracija u latinskoj Crkvi ograničena na slučajeve, koji su određeni u pravu. Uz to se pripominje odgovor Najvišeg Zbora Sv. Oficija od 23. svibnja 1957. (Acta Apostolicae Sedis, A.A.S., 1957., str. 370.), u kojoj se izjavljuje, da je nevaljana koncelebracija Misne Žrtve sa strane svećenika, koji makar odjeven u sveto ruho i ima li barem kakvu nakanu, ne izgovaraju riječi posvećenja. A nije zabranjeno, da prigodom Kongresa, kad se više svećenika sastane zajedno, "samo jedan obavlja sveti čin, a drugi (bilo svi, bilo većina) prisustvuju ovom jednom sv. činu i primaju sv. Pričest iz ruke misnika". Ali "ovo neka bude radi pravog i razboritog razloga, i ako biskup nije drukčije odredio, da bi se izbjeglo čuđenje vjernika." Neka se u ovom postupku ne potkrade zabluda, koju spominje Vrhovni Svećenik Pio XII., da je naime celebriranje jedne Mise, kod koje pobožno prisustvuje sto svećenika, jednako vrijedno kao celebracija stotine Misa, koje prikazuje sto svećenika (A.A.S., 1954. str. 669-670; i A. A. S. 1956., str. 716-717).
39. Zabranjene su t. zv. "sinhronizirane Mise", t.j. one Mise, koje se obavljaju tako, da dva ili više misnika, na jednom ili više oltara, celebriraju Misu istodobno, te sve

čine i sve riječi u jedno te isto vrijeme obavljaju i izgovaraju, upotrebivši također, osobito ako je veliki broj svećenika, neke suvremene naprave, da bi se ova potpuna jednoličnost ili "sinhronizacija" što lakše postigla.

B) O BOŽANSKOM OFICIJU

40. Božanski se Oficij obavlja ili u "koru" - "in choro" ili "zajednički" - "in communi" ili "pojedinačno" - "a solo".

Nazivlje s "u koru", ako božanski Oficij obavlja zajednica, koja je po crkv. zakonima obavezana na kor; a "zajednički", ako ga obavlja zajednica, koja nije obavezana na kor.

Vršio se bož. Oficij ili "u koru" ili "zajednički" ili "pojedinačno", treba ga uvijek držati činom javnog bogoštovlja, što se Bogu iskazuje u ime Crkve, ako ga obavljaju osobe, koje su po crkv. zakonima za to određene.

41. Narav božanskog Oficija traži, da se obavlja naizmjence; pače neki dijelovi po sebi zahtijevaju, da budu pjevani.

42. Iz toga slijedi, da se obavljanje božanskog Oficija "u koru" mora uzgajati i unapređivati. Živo se preporučuje "zajedničko" molenje kao i pjevanje bar kojeg dijela Oficija, prema okolnostima mjesta, vremena i osoba.

43. Recitiranje psalama "u koru" ili "zajednički" bilo prema grgurovskom napjevu ili bez pjevanja, neka bude ozbiljno i dolično. Pri tom treba obdržavati vlastitosti pojedinih tonova, odgovarajuće duljine nota i potpuno slaganje glasova.

44. Ako se imaju pjevati psalmi, koji do-

laze u kanonskom času, moraju se barem djelomično pjevati grgurovskim napjevom, i to ili svaki drugi psalam, ili svaki drugi redak istog psalma.

45. Gdje postoji, neka se obdržava stari i hvale vrijedni običaj, da se na nedjelje i blagdane pjeva Večernja, prema propisima rubrika, zajedno s pukom; a gdje ne postoji, neka se čim prije uvede barem nekoliko puta na godini.

Neka paze mjesni Ordinariji, da ne bi zbog Večernje Mise izišlo iz običaja pjevanje Večernje u nedjelje i blagdane. Večernje Mise, koje mjesni Ordinarij može dopustiti "ako to traži duhovno dobro znatnog dijela vjernika" (Apostolska konstitucija Christus Dominus 6.I. 1953.; A.A.S. 1953. str.15-24; Uputa svetog Oficija, A.A.S., 1953,47-53; Motu proprio Sacram Communionem, 19 Martii 1957, A.A.S.,1957., str.177-178), ne smiju biti na uštrb liturgijskim činima ni pobožnim vježbama, kojima kršćanski puk običaje posvećivati blagdane.

Stoga, iako se služi večernja Misa, mora se zadržati običaj, da se pjeva Večernja i vrše druge pobožne vježbe s Euharistijskim blagoslovom.

46. U kleričkim sjemeništima, bilo svjetovnim bilo redovničkim neka se češće, barem koji dio božanskog Oficija obavlja zajednički i to, u koliko je moguće s pjevanjem: na nedjelje i blagdane neka se barem Večernja pjeva (isp. Kan. 1367.3).

C) O EUHARISTIJSKOM BLAGOSLOVU

47. Euharistijski je Blagoslov pravi liturgijski čin. Stoga se mora obavljati, kako je opisano u Rituale Romanum naslov X. gl. V. br.5. (Rimski Obrednik, Zagreb, 1929. naslov IX. gl. V. br. 5.)

Ako po starodrevnom običaju negdje postoji drugi način obavljanja Euharistijskog Blagoslova, taj se s dopuštenjem Ordinarija može održati. Ipak se preporuča, da se razborito promiče rimski običaj Euharistijskog Blagoslova.

2. O nekim vrstama svete glazbe

A) O SVETOJ POLIFONIJI

48. Djela skladatelja svete polifonije, kako starih, tako novih, neka se ne uvode u liturgijske čine, ako se prije nije sigurno ustanovilo da su tako skladna ili prirođena, da točno odgovaraju odredbama i opomenama, koje se o tom nalaze u enciklici Uredba svete glazbe (Uredba svete glazbe, str. 19-20 t. 26-29). U slučaju sumnje neka se upita za savjet Dijecezanski odbor za svetu glazbu.

49. Stari spomenici ove umjetnosti, koji se nalaze u arhivima, neka se marljivo prouče. Ako je potrebno neka ih se prikladno sačuva, a njihova izdanja, bilo kritično bilo za liturgijsku upotrebu neka priredé stručnjaci.

B) O SUVREMENOJ SVETOJ GLAZBI

50. Djela suvremene svete glazbe neka se ne upotrebljavaju u liturgijskim činima, ako nisu skladna prema zakonima liturgije i umjetnosti svete glazbe u smislu enciklike Uredba svete glazbe (Uredba svete glazbe, str. 20-21, t. 27-29). To će prosuditi Dijecezanski odbor svete glazbe.

C) O POBOŽNOM PUČKOM PJEVANJU

51. Pobožno pučko pjevanje treba živo preporučivati i promicati, jer se po njemu ispunja kršćanski život vjerskim duhom i uzdižu srca vjernika prema nebu.

Pravo je mjesto ovoga pučkog pjevanja u svim svečanostima kršćanskog života, bilo javnim, bilo obiteljskim, pa i uz poslove svakodnevnog života. Još odličnije mjesto zauzimaju u svim pobožnim vježbama, koje se obavljaju bilo izvan bilo unutar crkve. Dapače se katkada prepušta i u samim liturgijskim činima, prema propisima donesenim u br. 13-15.

52. Da bi pobožne pučke popijevke postigle svoj cilj, "potrebno je, da se potpuno prilagode nauci kršćanske vjere, da se ispravno izlažu i tumače, da se služe lakim jezikom i jednostavnim napjevom, da ne upotrebljavaju isprazno i pretjerano obilje riječi te da, iako su kratke i lagane, pokazuju pobožno dostojanstvo i ozbiljnost (Uredba svete glazbe, str.22, t.30). Neka mjesni Ordinariji brižljivo paze, da se ovi propisi obdržavaju.

53. Preporuča se dakle svima, kojih se tiče, da brižljivo sakupe pobožne pučke popijevke i one starije, koje su sačuvane pismenim putem ili usmenom predajom i da ih po dopuštenju mjesnih Ordinarija izdadu na upotrebu vjer-

nika.

D) O POBOŽNOJ GLAZBI

54. Treba također vrlo cijeniti i prikladno gajiti i onu glazbu, koja, premda se zbog posebnog svog značaja ne može pripustiti u liturgijskim činima, ipak ide za tim, da u slušaocima pobudi pobožne osjećaje i krijepi samu vjeru, pa se stoga s potpunim pravom zove <u>pobožna glazba</u> (religiosa).

55. Pravo mjesto za izvađanje djela pobožne glazbe jesu dvorane za glazbene koncerte, ili dvorane za predstave i sastanke, a ne crkve, koje su posvećene bogoštovlju.

Ako ne postoji glazbena dvorana ili koja druga prikladna prostorija, a predmnijeva se, da koncerat može donijeti duhovnu korist vjernicima, može mjesni Ordinarij dopustiti ovakav koncerat u kojoj crkvi. Pri tom treba obdržavati ovo što slijedi:

a) Za svaki ovakav koncerat traži se pismeno dopuštenje mjesnog Ordinarija;

b) Da se dobije ovo dopuštenje potrebno je prije načiniti pismenu molbu, u kojoj valja naznačiti: vrijeme koncerta, sadržaj djela, imena umjetnika (orguljaša i zborovođe) i glazbenika;

c) Mjesni Ordinarij neka ne daje dopuštenja, dok nije, saslušavši mišljenje Dijecezanskog odbora svete glazbe i savjet drugih, koji su u stvar upućeni, stekao potpuno uvjerenje, da su to ne samo prava umjetnička djela, nego i puna kršćanske pobožnosti, a također, da osobe, koje će izvoditi koncert imaju ona svojstva, o kojima je govor u 97 i 98 broju;

d) Neka se Presveto Otajstvo u zgodan čas iznese iz crkve i dolično smjesti u koju kapelu ili sakristiju; ako se to ne može učiniti, neka se opomenu slušači, da je Presveto Otajstvo prisutno u crkvi, a upravitelj crkve neka se pobrine, da se tom Otajstvu ne bi nanijelo kakvo nepoštovanje;

e) Ako se imaju kupovati ulaznice ili dijeliti koncertni rasporedi, neka se sve to učini izvan crkve;

f) Neka se glazbenici, pjevači i slušači vladaju i neka budu obučeni tako, da odaju svu ozbiljnost, koja potpuno dolikuje uzvišenosti svetog mjesta;

g) Dolikovalo bi, da se prema prilikama koncerat završi kojom pobožnom vježbom, ili još bolje euharistijskim Blagoslovom, s tom nakanom, da bi sveti čin okrunio ono duhovno uzdizanje srdaca, koje se koncertom namjeravalo postići.

3. <u>O knjigama liturgijskog pjevanja</u>

56. Do sada su tiskane ove knjige liturgijskog pjevanja Rimske Crkve:

"<u>Rimski Gradual s Redom Misa</u>" - "Graduale Romanum, cum Ordinario Missae".

"<u>Rimski Antifonal</u>" - "Antiphonale Romanum" za dnevne Časove.

"<u>Oficij mrtvih, Velike sedmice i Božića</u>" "Officium Defunctorum, Maioris hebdomandae et Nativitatis D. N. Jesu Christi.

57. Sveta Stolica pridržava sebi sva prava vlasništva i upotrebe svih grgurovskih napjeva, koji se nalaze u liturgijskim knjigama odobrenim od Rimske Crkve.

58. Ostaju na snazi Odredbe sv. Zbora Obreda od 11. kolovoza 1905. t.j. "Upute o izdavanju i odobravanju knjiga, koje sadrže liturgijsko grgurovsko pjevanje" (Decr. auth. S.R.C. 4166), zatim "Razjašnjenje o izdavanju i odobravanju knjiga, koje sadrže grgurovsko liturgijsko pjevanje" od 14. veljače 1906. (Decr. auth. S.C.R. 4178), a jednako i Dekret o nekim pojedinačnim pitanjima u pogledu odobravanja knjiga, u kojima su napjevi "Proprija" neke dijeceze ili redovničke obitelji od 24. veljače 1911. (Decr. auth. S.C.R. 4260).

Ono što je odredio isti Zbor sv. Obreda 10. kolovoza 1946. "O pravu izdavanja liturgijskih knjiga" (A.A.S., 1946, str. 371-372) odnosi se također i na knjige liturgijskog pjevanja.

59. Izvorno - authenticus, grgurovsko pjevanje je dakle ono, koje je izdano u "tipskim" vatikanskim izdanjima, ili odobreno od Sv. Zbora Obreda za upotrebu nekoj pojedinačnoj crkvi, odnosno redovničkoj obitelji; zato ga izdavači moraju, nakon što su dobili potrebno dopuštenje, doslovno preuzeti u svemu, t.j. kako s obzirom na napjev, tako isto i s obzirom na riječi.

Tako zvani rytmički - rythmica, znaci pak, koji su u grgurovsko pjevanje uvedeni privatnom oblašću dopuštaju se sve dotle, dok se u potpunosti poštuje značenje i vrijednost nota, koje se nalaze u vatikanskim knjigama liturgijskog pjevanja.

4. O glazbalima i zvonima

A) NEKA OPĆENITA NAČELA

60. Što se tiče upotrebe glazbala u svetoj liturgiji treba imati pred očima ova načela:

a) S obzirom na narav, svetost i dostojanstvo svete liturgije upotreba svakog glazbala morala bi sama po sebi biti što je moguće savršenija. Stoga bi bilo bolje sasvim izostaviti sviranje glazbala (bilo samo orgulja, bilo drugih glazbala) nego ih nedolično upotrebljavati. Općenito je bolje nešto, makar i skromnije, dobro izvesti, nego se upustiti u veće pothvate, što nadolazi sile.

b) Nadalje treba misliti na razliku između svete i svjetovne glazbe. Jer ima glazbala, koja su po svojoj naravi i postanku izravno određena za svetu glazbu kao na pr. orgulje, a i drugih, koja se lako mogu uskladiti s liturgijskom upotrebom, kao što su gudalačka glazbala. No ima naprotiv i takvih glazbala, koja su po općem sudu toliko povezana sa svjetovnom glazbom, da se nikako ne mogu prilagoditi svetoj upotrebi.

c) Napokon su u svetoj liturgiji dopuštena samo ona glazbala, na koja glazbenik osobno svira, a ne ona, koja sama sviraju na mehanički ili automatski način.

B) O ORGULJAMA I SLIČNIM GLAZBALIMA

61. Glavno i svečano liturgijsko glazbalo latinske Crkve bile su i ostaju klasične

orgulje, t.j. one sa sviralama.

62. Orgulje namijenjene liturgijskoj službi, pa makar i malene, neka budu načinjene po umjetničkim zakonima i sastavljene onim registrima, koji odgovaraju bogoslužju. Prije nego se počnu upotrebljavati, neka se propisno blagoslove i neka se kao sveta stvar brižno čuvaju.

63. Osim klasičnih orgulja dopušteno je upotrebljavati i ono glazbalo, što ga nazivaju "harmonij", ali pod uvjetom da kakvoćom registara i opsegom zvuka odgovara svetoj službi.

64. A one nazovi orgulje, što ih imenuju "elektrofonskim", mogu se privremeno podnositi u liturgijskim činima dotle, dok se ne smognu sredstva za nabavku makar i malih orgulja sa sviralama. U pojedinim je slučajevima ipak potrebno izričito dopuštenje mjesnog Ordinarija. Ovaj neka prije upita za savjet Dijecezanski odbor za svetu glazbu ili druge stručnjake u ovoj stvari, koji neka nastoje savjetovati sve ono, čime će se to glazbalo što više uskladiti sa svetom službom.

65. Izvađači na ovim glazbalima, o kojima je bila riječ u br. 61 - 64, moraju biti dovoljno vješti u umjetnosti sviranja bilo za pratnju svetog pjevanja ili orkestralnih djela, bilo za lijepo sviranje na samim orguljama. Dapače, budući da je češće nužno nešto improvizirati za vrijeme liturgijskih čina, jer to iziskuju potrebe samih čina stoga oni moraju imati dovoljno znanja i iskustva u pogledu zakona o orguljanju i uopće o svetoj glazbi.

Ti isti izvađači moraju nastojati, da savjesno čuvaju povjerena im glazbala. I kad su god za orguljama u vrijem svetih čina, moraju biti svijesni dječatne uloge, koju vrše na slavu Božju i pobudu vjernika.

66. Sviranje na orguljama, koje prate bilo liturgijske čine, bilo pobožne vježbe, mora se brižljivo prilagoditi osobnosti liturgijskog vremena ili dana, naravi samog obreda i vježba, te pojedinim njihovim dijelovima.

67. Osim da drukčije preporučuje stari običaj ili drugi posebni razlog, koji mora odobriti mjesni Ordinarij, orgulje treba postaviti u blizini velikog oltara na prikladnom mjestu, ali uvijek tako, da vjernici, koji se nalaze u crkvenoj lađi, ne mogu vidjeti pjevače ili glazbenike dok stoje u pjevalištu.

C) O INSTRUMENTALNOJ SVETOJ GLAZBI

68. U liturgijskim činima, osobito u svečanije dane mogu se osim orgulja upotrebljavati i druga glazbala - u prvom redu gudačka. Ova mogu svirati zajedno s orguljama ili bez njih, pri izvedbi glazbe ili pri pratnji pjevanja, ali držeći se strogo zakona, koji proizlazi iz gore (br. 60) navedenih načela, a to su:

a) Da to budu glazbala, koja se doista mogu prilagoditi svetoj službi;

b) Sviranje na tim glazbalima mora se izvesti na takav način, tako ozbiljno i poput pobožne čistoće, da se izbjegne svaka buka svjetovne glazbe i da se tim pomaže pobožnosti vjernika;

c) Zborovođa, orguljaš i svirači moraju dobro poznavati upotrebu glazbala i zakona sve-

te glazbe.

69. Neka mjesni Ordinariji brižno paze osobito preko Dijecezanskog odbora za svetu glazbu, da se ovi propisi o upotrebi glazbala u svetoj liturgiji točno obdržavaju. Ako je potrebno neka izdadu posebne odredbe prema prilikama ili zakonitim običajima.

D) O GLAZBALIMA I "AUTOMATSKIM" NAPRAVAMA

70. Glazbala, koja su po općem sudu i upotrebi prikladna samo za svjetovnu glazbu, treba svakako ukloniti iz svih liturgijskih čina i pobožnih vježbi.

71. Upotreba automatskih naprava i glazbala, kao što su automatske orgulje, gramafon, radio, diktafon ili magnetofon i drugi slični, potpuno je zabranjena u liturgijskim činima i pobožnim vježbama, bilo u crkvi, bilo izvan crkve, pa makar da se radi o prenosu propovijedi ili svete glazbe, ili da se nadomjesti ili prati pjevanje pjevača vjernika.

Ipak je dopušteno upotrebljavati ove naprave, i u crkvi, ali izvan liturgijskih čina i pobožnih vježbi, ako se ide za tim, da se čuju riječi sv. Oca, mjesnog Ordinarija ili drugih svetih govornika, odnosno pri pouci vjernika u kršćanskom nauku ili svetom i pobožnom pučkom pjevanju; te napokon za vođenje i pomaganje pri pjevanju naroda u ophodima, koji se obavljaju izvan crkve.

72. Napravama, koje se zovu "zvučnici", dopušteno je služiti se u liturgijskim činima i pobožnim vježbama, kad se ima pojačati živi glas misnika ili "tumača" ili drugih, kojima je

po rubrikama ili po nalogu upravitelja crkve dopušteno govoriti.

73. Najstrože je zabranjeno upotrebljavati u crkvama strojeve za prikazivanje slika, osobito one, koje nazivaju "kinematografima", bilo da su to prikazivanja "nijema" ili da su "zvučna". To nije dopušteno ni iz kojeg razloga, pa bio on plemenit, pobožan i dobrotvoran.

Uz to treba paziti da kod izgradnje ili uređenja dvorane za sastanke, a posebno za pozornice, u blizini crkve, ili ako nema drugog mjesta, ispod crkve, ulaz u te dvorane ne vodi kroz crkvu, niti da buka koja iz njih dopire ne ometa nipošto svetost i tišinu posvećenog mjesta.

E) O SVETIM ČINIMA KOJI SE PRENOSE PUTEM RADIJA I TELEVIZIJE

74. Za prenošenje putem radija ili televizije liturgijskih čina ili pobožnih vježba, koje se obavljaju bilo u crkvi, bilo izvan crkve, traži se izričito dopuštenje mjesnog Ordinarija. Neka ga ne daje, ako prije ne ustanovi - da:

a) pjevanje i sveta glazba točno odgovaraju zakonima liturgije i svete glazbe.

b) povrh toga, ako se radi o prijenosu putem televizije, svi koji sudjeluju u svetom činu, moraju biti tako dobro poučeni, da bogoslužje bude sasvim u skladu s rubrikama i uopće dostojanstveno.

Ovo dopuštenje može mjesni Ordinarij dati kao stalno za prenose, koji se redovito vrše iz iste crkve, ako je sve razmotrivši, sigu-

ran, da se točno obdržava sve ono, što se traži.

75. U koliko je moguće, neka se sprave za televizijski prijenos ne unose u svetište. A niti kada se ne smije postaviti tako blizu oltara, da bi smetali svete obrede.

Svi što rukuju ovim strojevima, neka se vladaju ozbiljno, kako dolikuje svetom mjestu i obredu i neka nimalo ne ometaju pobožnost prisutnih, osobito u onim časovima, koji zahtijevaju najveću pobožnost.

76. Što je određeno u prethodnom broju, odnosi se i na fotografe. Oni se toga moraju tim marljivije pridržavati, budući da im je sa svojim spravama sasvim lako postaviti se bilo gdje.

77. Pojedini upravitelji crkava neka se brinu, da se vjerno obdržavaju propisi u br.75--76. A mjesni Ordinariji neka izdaju s tim u vezi stroge potanje propise.

78. Budući da prijenos putem radija po svojoj naravi traži, da ga slušaoci mogu bez prekida pratiti, bilo bi kod radio-prenosa Mise dobro, da svećenik celebrant osobito ako nema "tumača" Mise, izgovara "ponešto uzdignutim glasom" - "submissa voce" one riječi, koje prema rubrikama treba izgovarati "višim" glasom. Tako će se ono što se ima jasno -"clara voce" govoriti, "višim" glasom reći, da bi slušaoci mogli bez poteškoće pratiti tihu Misu.

79. Korisno je, nadalje da se prije prijenosa sv. Mise putem radija ili televizije, upozore slušaoci, odnosno gledaoci, da se takvim slušanjem ili gledanjem Mise ne zadovoljava zapovijed o slušanju Mise.

F) O VREMENU, KAD JE ZABRANJENA UPOTREBA GLAZBALA

80. Budući da zvuk orgulja, a još više drugih glazbala, služi kao ukras sv. liturgije upotrebu tih instrumenata treba stoga prilagoditi stupnju veselja, kojim se među sobom razlikuju pojedini dani ili liturgijska vremena.

81. U svim dakle liturgijskim činima, izuzevši samo euharistijski Blagoslov, zabranjena je upotreba orgulja i svih drugih glazbala:

a) Za vrijeme Došašća, t.j. od prve Večernje prve nedjelje Došašća do Devetog časa Božićnog bdjenja - Badnjaka;

b) Za vrijeme Korizme i Muke, t.j.od Jutarnje na Pepelnicu do Himna Gloria in excelsis Deo na svečanoj Misi Uskrsnog bdjenja;

c) Na rujanske kvatrene dane i subotu, ako je Oficij i Misa od njih.

d) Kad god je mrtvački Oficij i Misa.

82. Osim toga je zabranjena upotreba drugih glazbala, izuzevši orgulja na nedjelje Sedamdesetnice, Šezdesetnice i Pedesetnice i na obične dane, koji su iza ovih nedjelja.

83. Za gore zabranjene dane i vremena određeni su ovi izuzeci:

a) Upotreba orgulja i drugih glazbala dopuštena je na zapovijedane i dokinute blagdane, (izuzevši nedjelje) i na blagdane glavnog zaštitnika mjesta, naslova ili godišnjice posvećenja vlastite crkve i naslova ili utemeljitelja redovničke zajednice; te u slučaju neke izvanredne svečanosti.

b) Dopuštena je upotreba jedino orgulja ili harmonija na treću nedjelju Došašća i četvrtu Korizme, te na Vel. Četvrtak za vrijeme Mise Krizme i od početka svečane večernje Mise "Gospodnje večere" - "Cena Domini", pa do svršetka himna Gloria in excelsis Deo;

c) Također upotreba samo orgulja ili harmonija dopuštena je na Misi i Večernji jedino za pomaganje pjevanja.

Mjesni Ordinariji mogu ove zabrane ili dopuštenja pobliže označiti, prema zakonitim običajima mjesta ili pokrajina.

84. Kroz sv. Trodnevlje, t.j. od ponoći, kojim počinje Vel Četvrtak pa do himna Gloria in excelsis Deo na svečanoj Misi Uskrsnog bdjenja orgulje i harmonij moraju potpuno šutjeti i ne smiju se upotrebljavati niti za pomaganje pjevanja izuzevši ono, što je navedeno pod br. 83. b.

Nadalje upotreba orgulja i harmonija kroz ovo trodnevlje zabranjena je bez ikakva izuzetka i u pobožnim vježbama, pa makar bio ne znam kakav protivan običaj.

85. Neka upravitelji crkava ili drugi na koje to spada, prikladno rastumače vjernicima razlog ove liturgijske šutnje. Osim toga neka se pobrinu, da se u te iste dane ili vremena vrše i ostali liturgijski propisi o uklanjanju ukrasa sa oltara.

G) O ZVONIMA

86. Svi na koje spada moraju pobožno čuvati prastaru i hvalevrijednu upotrebu zvona u latinskoj Crkvi.

87. Za crkvenu upotrebu neka se ne uzimaju zvona prije nego što se svečano posvete ili barem blagoslove; a od tada neka se brižljivo čuvaju kao svete stvari.

88. Neka se pomno zadrže zakoniti običaji i različiti načini zvonjenja prema različitim svrhama tog zvonjenja. Mjesni Ordinariji neka saberu stare i uobičajene upute o ovom ili, ako ih nema, neka ih propišu.

89. Nova sredstva, koja idu za tim, da bi zvuk zvona bio što snažniji ili da zvonjenje bude lakše, mogu mjesni Ordinariji dopustiti saslušavši mišljenje stručnjaka. U slučaju sumnje neka se stvar iznese pred Sv. Zbor Obreda.

90. Osim različitih uobičajenih i zakonitih načina zvonjenja, o kojima je riječ gore u 88. br., postoje negdje naprave sastavljenje od više zvona i smještene u samom zvoniku. Njima se izvode različiti napjevi i skladbe. Takva svirka zvona, koja se obično naziva "carillon" (njem. "Glockenspiel"), ne smije se uopće upotrebljavati u liturgijske svrhe. A zvona namijenjena takvoj upotrebi ne smiju se posvetiti niti blagosloviti svečanim obredom Rimskog Pontifikala, nego samo jednostavnim blagoslovom.

91. Svim silama treba nastojati, da sve crkve, javne i polujavne bogomolje, imaju barem jedno ili dva zvona, pa makar i mala. Strogo je zabranjeno, mjesto svetih zvona, upotrebljavati bilo kakvu napravu ili glazbalo, da bi se time zvuk zvona mehanički ili sutomatski oponašao ili pojačavao. Ipak je dopušteno služiti se ovakovim napravama ili glazbalima, ako se upotrebljavaju kao "carillon", kako je gore određeno.

92. U ostalom neka se točno poštuju na -

redbe Kan. 1169.,1185. i 612. Crkvenog Zakonika.

5. O osobama,koje u svetoj glazbi i svetoj liturgiji imaju glavne uloge

93. Liturgijskom obredu kao cjelini stoji na čelu misnik - celebrant.

Svi ostali u liturgijskom obredu sudjeluju na svoj poseban način . Stoga:

a) Klerici, koji sudjeluju u liturgijskim obredima na način i po obliku koji određuju rubrike, ili kao klerici, koji vrše svetu službu u višim ili nižim redovima, ili koji su članovi kora, odnosno, pjevačkog zbora, svi oni vrše svoju vlastitu i izravnu službu bogoslužja i to snagom svoga reda i primanjem u klerički stalež.

b) Svjetovnjaci (lajici) aktivno sudjeluju u liturgijskim činima i to snagom biljega sv. Krštenja po čemu oni zajedno sa svećenikom na svoj način u sv. Misi prinose Bogu Ocu Božansku Žrtvu (Posrednik Boga i ljudi, str. 79.; Mystici Corporis, A.A.S., 1943. 232-233).

c) Svjetovnjaci muškarci, bilo djeca,mladići ili odrasli izvršavaju izravno, ali delegirano bogoslužje, kad ih crkvena vlast odredi da služe kod oltara ili da izvode svetu glazbu, samo ako sve to vrše po načinu i obliku koji određuju rubrike. A to sve jedino uz uvjet, u koliko se radi o glazbi, da sačinjavaju "kor" ili "pjevački zbor".

94. Misnik i službenici oltara, osim brižljivog obdržavanja rubrika moraju se truditi,

da dijelove određene za pjevanje, izvedu što pravilnije, razgovjetnije i ljepše.

95. Neka se nastoji, kad se god može da se za obavljanje liturgijskih čina postave u prvom redu oni službenici, koji se odlikuju kao dobri pjevači. Na to posebno treba paziti kad su veće liturgijske svečanosti ili kad treba izvoditi teže napjeve ili kad se liturgijski obredi prenose putem radija ili televizije.

96. Da bi vjernici što aktivnije sudjelovali žrtvi sv. Mise i onim liturgijskim obredima, koji su složeniji i dulji, mnogo će pridonijeti "tumač". On će u zgodno vrijeme ukratko protumačiti obred, molitve i čitanja bilo Misnika bilo svetih službenika. On će isto tako ravnati vjernicima upozoravajući ih kada će što odgovarati, moliti ili pjevati. Kod liturgijskih obreda može sudjelovati ovakav tumač uz slijedeće uslove:

a) Najzgodnije je, da tumač obreda bude svećenik ili barem klerik. Ako ovih nema,ta se služba može povjeriti svjetovnjaku, koga preporučuje njegovo kršćansko vladanje, a upućen je u samu stvar. Žene nikada ne mogu vršiti službu "tumača". Jedino je dopušteno, da u slučaju nužde žena "kao predvodi" pjevanje ili molitve vjernika.

b) Ako je svećenik ili klerik tumač obreda, neka obuče kotu i neka stoji u prezbiteriju ili kod oltarne ograde, odnosno na ambonu ili na propovjedaonici. Ako je svjetovnjak,neka stoji ispred vjernika na zgodnom mjestu izvan prezbiterija i propovjedaonice.

c) Tumačenja i upozorenja, koje će tumač obreda govoriti neka se pripravе napisana,krat-

ka, trijezna i neka ih reče na vrijeme doličnim glasom. Neka nikada ne govori, dok svećenik moli molitvu; jednom riječju: treba ih tako rasporediti da pomažu pobožnosti vjernika, a ne da joj škode.

d) Što se tiče upravljanja molitvama vjernika, neka se tumač sjeti odredbe br.14 c.

e) U onim mjestima, gdje je sv. Stolica dopustila da se Poslanica i Evanđelje čitaju na narodnom jeziku nakon što su otpjevani na latinskom, ne može tumač obreda zamijeniti misnika, đakona, podđakona ili čitača da bi ih nadomjestio (isp. br. 16 c).

f) Neka tumač obreda pazi na misnika i neka tako prati sveti čin, da se on ne mora ni zaustavljati ni prekidati, nego da cijela liturgijska služba bude skladna, dostojna i pobožna.

97. Neka se odlikuju uzornim kršćanskim životom nad ostalim vjernicima svi oni, koji se bave svetom glazbom kao što su: skladatelji, orguljaši, zborovođe, pjevači, pače i svirači, a prije svega oni, koji izravno ili neizravno sudjeluju u svetoj liturgiji.

98. Ti isti, osim spomenutih odlika u kršćanskoj vjeri i vladanju, moraju imati veće ili manje poznavanje svete liturgije i svete glazbe već prema njihovu položaju i prema sudjelovanju u liturgiji. Dakle:

a) Auktori ili skladatelji svete glazbe treba da potpuno dobro poznavaju svetu liturgiju s povijesnog, dogmatskog ili zakonskog, te praktičnog ili rubricističkog stanovišta. Neka poznaju i latinski jezik. Napokon moraju biti

temeljito upućeni u umjetničke zakone svete i svjetovne glazbe kao i u povijest glazbe.

b) Orguljaši i zborovođe moraju dosta potanko poznavati svetu liturgiju i dovoljno se razumjeti u latinski jezik. Neka jedni i drugi budu tako vješti u svojoj umjetnosti, da dostojno i stručno mogu obavljati svoju službu.

c) I pjevače, bilo da su djeca ili odrasli, treba tako poučiti o liturgijskim činima i tekstovima, koje moraju pjevati, da bi mogli pjevati onakovim shvaćanjem uma i osjećajem srca, koje traži "razumno bogoštovlje", što ga vrše. Treba ih također poučiti, da pravilno i jasno izgovaraju latinske riječi. Neka upravitelji crkava ili oni na koje spada, budno paze, da na mjestu, gdje pjevači u crkvi stoje, vlada red i iskrena pobožnost.

d) Svirači, koji imaju izvoditi svetu glazbu, moraju biti ne samo stručnjaci u umjetničkom svladavanju glazbala, nego ga također moraju znati dobro prilagoditi zakonima svete glazbe. Neka se toliko razumiju u liturgijske stvari, da mogu zgodno povezati vanjsku umjetničku izvedbu s nutarnjom pobožnošću.

99. Vrlo je poželjno da stolne i barem župske i druge važnije crkve imaju vlastiti i stalni glazbeni "zbor" ili "pjevačku školu" - "scholam cantorum", koja bi vršila pravo službeno bogoslužje prema propisu čl. 93. a i c.

100. Gdje se ne može osnovati takav glazbeni zbor, dopušta se da se osnuje zbor vjernika, bilo "mješoviti", bilo samih žena ili djevojaka. Ovakav zbor neka se postavi na odgovarajuće mjesto izvan ograde prezbiterija. Muškarci neka budu odijeljeni od žena ili djevoja-

ka, da se pomnjivo izbjegne svaka neprikladnost.
Neka mjesni Ordinariji propišu potanko propise o ovoj stvari, a upravitelji crkava su odgovorni za njihovo provođenje (Decr. auth. S.R.C. 3964, 4210, 4231 i Uredba svete glazbe, str. 26, t. 36).

101. Poželjno je i treba preporučivati, da orguljaši, zborovođe, pjevači, svirači i drugi, koji su u službi crkve, obavljaju svoju službu u duhu pobožnosti i bogoštovlja iz ljubavi prema Bogu, bez ikakve plaće. A ako to ne mogu vršiti besplatno, kršćanska pravednost i ljubav traži, da im crkveni starješine daju pravednu plaću prema različitim i zakonitim običajima mjesta držeći se i odredaba svjetovnih zakona.

102. Dolikuje stoga, da mjesni Ordinariji, saslušavši i mišljenje Odbora za svetu glazbu, izdadu pravilnik, po kojemu će se za čitavu diecezu odrediti plaća, što se ima dati različitim osobama spomenutim u prеđašnjem članu (101).

103. Treba se napokon pobrinuti za t.zv. "socijalno osiguranje" tih osoba, držeći se svjetovnih zakona, ako ih ima, ili ako ih nema onda odredaba, koje će Ordinariji izdati.

6. O gajenju svete glazbe i svete liturgije

A) O OPĆEM ODGOJU KLERA I PUKA U SVETOJ GLAZBI I SVETOJ LITURGIJI

104. Sveta glazba je najuže povezana sa svetom liturgijom. Sveto pjevanje spada na bit same liturgije (br.21). Pobožno se pak pučko

pjevanje vrlo mnogo upotrebljava u pobožnim vježbama, a katkad i u liturgijskim činima (br.19). Iz ovoga se lako vidi, da se odgoj u svetoj glazbi ne može odijeliti od odgoja u svetoj liturgiji, da jedan i drugi spada na kršćanski život, premda u različitoj mjeri, prema različitim stupnjevima i redovima klerika i vjernika.

Stoga svi moraju steći u svetoj liturgiji i svetoj glazbi, bar neki odgoj, koji odgovara njihovu staležu.

105. Naravna i prva škola kršćanskog odgoja je <u>kršćanska obitelj</u>, koja može djecu najuspješnije dovesti do poznavanja i proživljavanja kršćanske vjere. Treba dakle nastojati, da mališi prema njihovoj dobi i njihovu shvaćanju, nauče sudjelovati kod pobožnih vježba i liturgijskih čina, osobito kod misne Žrtve, te da upoznaju i zavole pobožno pučko pjevanje u obitelji i crkvi (isp. gore br. 9,51 - 53).

106. U <u>školama</u>, koje se obično zovu narodne ili osnovne (primariae aut elementares) treba se držati ovoga:

a) Ako ih vode katolici i mogu imati vlastite uredbe, treba se pobrinuti, da dječaci u samim školama potpunije nauče pučke i svete napjeve a osobito, da dobro upoznaju svetu misnu Žrtvu i način, kako kod nje treba sudjelovati te da počnu pjevati jednostavnije grgurovske napjeve.

b) A ako se radi o javnim školama, koje su podložne svjetovnim zakonima neka mjesni Ordinariji nastoje izdati prikladne odredbe, kako treba ostvariti potrebni odgoj djeci u sve-

toj liturgiji i svetom pjevanju.

107. Ono što je određeno za narodne ili osnovne škole, treba još više tražiti, da se provodi u t. zv. srednjim školama (mediis seu secundariis), u kojima mladići moraju postići onu zrelost, koja se traži za pravilno provođenje društvenog i vjerskog života.

108. Do sada opisani liturgijski i glazbeni odgoj mora se još više razvijati na najvišim znanstvenim ustanovama, što se zovu "sveučilišta". Jer je nadasve važno, da oni, koji se po završetku viših nauka, prihvaćaju važnih služba društvenog života, imaju i o svemu kršćanskom životu potpuniju naobrazbu. Neka stoga nastoje svi svećenici, čijoj su brizi "sveučilištarci" - (universitarii) na bilo koji način povjereni, da ih dovedu do potpunije spoznaje i sudjelovanja u svetoj liturgiji primjenivši prema prilikama na njih onaj oblik svete Mise o kojem je govor u br. 26 i 37.

109. Ako se od svih vjernika traži bar neko poznavanje svete liturgije i svete glazbe, mladići, koji se pripremaju za svećeništvo, moraju steći potpunu i temeljitu naobrazbu, bilo općenito u svetoj liturgiji, bilo u svetom pjevanju. Stoga se mora točno opsluživati ono, što o ovom naređuje Kanonsko pravo (Kan. 1364, 1 i 3; 1365 § 2), ili je nadležna vlast pobliže odredila (isp. osobito Apost. Konst. "Divini cultus" - "Božanskoga kulta", o tome kako treba svaki dan sve više promicati liturgiju, grgurovsko pjevanje i svetu glazbu, od 20. prosinca 1928. - A. A. S., 1929, str. 34-41, Kniewald, Liturgika, Zagreb 1937, str. 71-75). Da se to u potpunosti provede pada na teret savjesti

onih, kojih se tiče.

110. Redovnicima jednog i drugog spola, kao i pripadnicima svjetovnih ustanova mora se već od vremena priprave i novicijata pružiti potpuna i temeljita pouka o svetoj liturgiji i sv. pjevanju.

Treba se također pobrinuti da u redovničkim zajednicama jednog i drugog spola i zavodima, koje oni vode, budu prikladni učitelji, koji će poučavati, voditi i pratiti sveto pjevanje.

Neka se staraju poglavari redovnika i redovnica, da se u njihovim zajednicama dovoljno poučavaju u svetom pjevanju ne samo odabrani zborovi nego svi članovi.

111. Ima crkava, u kojima po njihovoj naravi - "natura sua", dolikuje, da se sveta liturgija i sveta glazba obavlja posebnim dostojanstvom i sjajem. To su veće župske crkve, zborne, stolne, opatske ili redovničke i znamenitija svetišta. Svi oni, koji služe u ovim crkvama, bili oni klerici, ministranti ili glazbenici, moraju se pomnjivo i marljivo truditi, da postanu prikladni i spremni za uzorno izvođenje svetog pjevanja i svete liturgije.

112. Posebno pažljivo treba postupati, kad se radi o uvođenju i gajenju svete liturgije i svetog pjevanja u vanjskim misijama - in exteris Missionibus -.

Treba ponajprije razlikovati narode, koji imaju tisućgodišnju i prebogatu kulturu i one, koji nemaju takove kulture.

Na temelju toga treba imati pred očima ova opća pravila:

a) Svećenici, koji idu u izvanjske misije, moraju imati odgovarajuću izobrazbu u sve-

toj liturgiji i svetom pjevanju.

b) Ako se radi o narodima, koji imaju svoju vlastitu glazbenu kulturu neka misionari nastoje i urođeničku glazbu uvesti u svetu slu- žbu držeći se onoga čega se treba držati. Oso- bito neka pobožne vježbe nastoje tako uskladi- ti, da urođenici vjernici mogu izražavati svoj duh živim jezikom i napjevima u narodnom stilu. A neka ne zaborave da urođenici, kako uči isku- stvo, mogu katkad lako pjevati i same grgurov- ske napjeve, koji često znaju biti srodni s njihovim napjevima.

c) Ako se radi o narodima na nižem stup- nju kulture, treba ono što je gore izneseno pod slovom b) tako ublažiti da se to uskladi sa shvaćanjem i sposobnostima tih naroda. On- dje, gdje je obiteljski društveni život ovih naroda prožet velikim religioznim osjećajima, neka misionari brižljivo nastoje, ne samo da ne bi njihov religiozni duh ugasio, nego radi- je da ga, odbacivši praznovjerje osobito pobo- žnim vježbama, pokršćane.

B) O JAVNIM I PRIVATNIM USTANOVAMA ZA PROMICANJE SVETE GLAZBE

113. Župnici i upravitelji crkava mora- ju se marljivo brinuti, da za vršenje liturgij- skih čina i pobožnih vježbi budu na raspolaga- nje "ministranti" dječaci ili mladići ili od - rasli ljudi. Oni se moraju isticati u pobožno- sti, moraju dobro poznavati ceremonije, moraju biti dovoljno izvježbani u svetom i pobožnom pučkom pjevanju.

114. Još uže je sa svetim i pučkim pje- vanjem povezana ona ustanova, nazvana "Dječaci pjevači" - "Pueri cantores", koju je Sveta Sto- lica više puta pohvalila. (Božanskoga kulta, Kniewald, Liturgika, str. 71, t. 6).

Doista bi trebalo to željeti i za tim ići, da svaka crkva ima vlastiti zbor dječaka pjevača, koji su u svetoj liturgiji, osobito u skladnom i pobožnom pjevanju odlično izobraženi.

115. Preporuča se nadalje, da u svakoj Dijecezi bude zavod ili škola pjevanja i orgu- ljanja, u kojoj bi stjecali pravilnu izobrazbu orguljaši, zborovođe, pjevači pa i svirači.

Katkad će biti zgodnije, da takovu usta- novu zajedničkim silama podigne više Dijeceza. Neka župici i upravitelji crkava pošalju oda - brane mladiće u ove škole i neka potpomažu nji- hov rad.

116. Uvelike treba cijeniti one više ustanove ili akademije, koje su izričito nami- jenje za potpunije gajenje svete glazbe. Među ovim ustanovama prvo mjesto zauzima Papinski Institut svete glazbe, koji je u Rimu osnovao sv. Pio X.

Neka se mjesni Ordinariji pobrinu, da u spomenute ustanove a posebno u rimski Papinski Institut svete glazbe pošalju svećenike, koji se odlikuju osobitom sposobnosti i ljubavlju za ovu umjetnost.

117. Osim ustanova, koje su određene za poučavanje svete glazbe, osnovano je više dru- štava, koja pod imenom sv. Grgura ili sv. Ceci- lije ili drugih svetaca nastoje na različite načine unapređivati ovu svetu glazbu. Poveća - vanje i narodno ili međunarodno povezivanje o- vih društava može biti na veliku korist svetoj

glazbi.

118. Već od vremena sv. Pia X. mora u svakoj dijecezi postojati posebni "Odbor svete glazbe" - "Commissio de Musica sacra" (Motu proprio, 22 studenoga, Kniewald, Liturgika, str. 70, t. 24), Članovi ovoga Odbora, bili svećenici ili svjetovnjaci, moraju biti imenovani od Mjesnog Ordinarija, a on neka izabere ljude, koji imaju znanje i iskustvo u različitim vrstama svete glazbe.

Dopušteno je da Ordinariji više dijeceza ustanove zajednički Odbor.

Budući da je sveta glazba usko povezana s liturgijom, a ova sa svetom umjetnošću, neka se u svakoj dijecezi ustanove također odbori za svetu umjetnost i svetu liturgiju - Commissiones de Arte sacra et de sacra Liturgia - (Litterae circulares Secretariae Status diei 1 Septembris 1924., Prot. 34215. - Posrednik Boga i ljudi, str. 93-94). Ne bi bilo ničemu protivno, nego dapače katkada i poželjno, da se tri spomenuta Odbora, ne napose nego zajedno sastanu, te zajednička pitanja nastoje raspraviti i riješiti međusobnim savjetovanjem.

Neka bdiju mjesni Ordinariji, da se spomenuti Odbori češće sastaju, prema tome kako prilike zahtijevaju. Poželjno bi bilo, da tim sastancima i sami Ordinariji katkada predsjedaju.

\+ + +

Ovu Uputu o svetoj glazbi i svetoj liturgiji, koju je niže podpisani Kardinal Prefekt SZO predložio Presv. našem Gospodinu Papi Piju XII., udostojala se Njegova Svetost na poseban način odobriti u cijelosti i pojedinostima. On ju je svojim ugledom potvrdio, naredio, da se objavi i da je se marljivo pridržavaju svi kojih se tiče.

Protivilo se bilo što ne smeta.

Rim, u dvoru Svetog Zbora Obreda, na blagdan sv. Pija X. 3.IX.1958.

G. Kard. Cicognani,
Prefekt

\+ A. Carinci, Nadbisk. Seleuc.
Tajnik

M + P

Papinska djela

koja se više puta navode u ovoj knjižici

1. Motu proprio sv. Pija X. "Tra le sollicitudini", "Među brigama" od 22.XI.1903. Vidi također prijevod dra Dragutina Kniewald, Liturgika, Zagreb, 1937. str. 67-71.
2. Apostolska Konstitucija Pija XI. "Divini cultus", "Božanskoga Kulta" od 20.XII.1928. Vidi prijevod dra D. Kniewald, Liturgika, Zagreb, 1937. str. 71-75.
3. Enciklika Pija XII. "Mediator Dei" - "Posrednik Boga i ljudi" od 20.XI.1947. Prijevod dra Stanka Petrova, Vijesnik đak. biskupije, 1955. str. 8-12, 27-30, 42-47 i t.d. do 161.
4. Enciklika Pija XII. "Musicae sacrae disciplina" - "Uredba svete glazbe" od 25.XII. 1955. Prema prijevodu izdanom od Nad. Duh. Stola, Zagreb, 1958.
5. Rubricae Breviarii et Missalis Romani, Romae 1960.

IZDAO: Interdijecezanski Liturgijski Odbor, Zagreb.
ODGOVARA: Dr. Ivan Škreblin, Franskopanska 17.
UMNOŽILE: ss. "Naše Gospe" Zagreb, Primorska 20.